

# Anglická revoluce (1640-1688)

## Jakub I. (1603-1625)

- nastupuje po Alžbětě I., personální unie Anglie a Skotska
- podporuje podnikání, rozvoj obchodu a rybolovu na úkor Nizozemí
- jeho dcera Alžběta byla manželkou Fridricha Falckého
- za něj vypukne třicetiletá válka, působí Shakespeare, Francis Bacon (filozof, vědec, spisovatel)

## Karel I. (1625-1649)

- syn Jakuba I., snaží se vládnout bez parlamentu, prosazuje absolutismus

1629 rozpuštěn parlament

- mimořádné daně nebo dávky bez souhlasu parlamentu, půjčky na měšťanech
- uplatňuje panovnický monopol na prodej mýdla, vína, uhlí
- tyto aktivity iniciovaly vytvoření opozice, která je rekrutována z řad kalvinismu:
  - *puritáni* se snaží očistit církev v duchu kalvinismu, hlavní jádro opozice, významní vlastníci půdy, díky svým názorům pronásledováni
  - *presbyteriáni* připouští zachování konstituční monarchie, třeba bohatí bankéři, obchodníci, chtějí změnit hierarchii stávající církve, chtějí, aby v jejím čele byli voleni *presbyteri*
  - *independenti* vůdcem je Oliver Cromwell, chtějí republiku, třeba majitelé manufaktur, menší obchodníci, chtějí volný výklad bible nezávislý na presbyterech
  - *levelleri* chtějí rovnost mužů, vypracovali ústavu (ta nevešla v platnost), chtějí republiku, prosazují náboženskou svobodu

- ve Skotsku je kalvinismus, Irsko je katolické, Stuartovci tu násilím zavádějí anglikánskou církev

1639 SKOTSKÉ POVSTÁNÍ, skotská armáda vpadla ze severu do Anglie, Karel svolá parlament a chce, aby odsouhlasil daně, aby mohl vytvořit armádu, která porazí Skoty, parlament však odmítá poslušnost a chce potrestat královu rádce, během 14 dnů Karel parlament opět rozpustil = *krátký parlament*

1640 Karel opět svolává parlament, postupně ho ovládnou presbyteri, parlament nebyl rozpuštěn až do roku 1653 = *dlouhý parlament*

1642 pokus Karla I. zatknout vůdce opozice v parlamentu, neúspěšné, utíká z Londýna do Oxfordu, začíná otevřená občanská válka

- stoupenci krále: vyznavači anglikánské církve, stoupenci parlamentu: nová šlechta, kalvinisté, Londýn, Cromwellova armáda (budována na základě dobrovolnosti)

1644 VÁLKA U MARSTON MOOR obrat ve válce, vyhrává armáda parlamentu, velí jí Cromwell

1645 BITVA U NASEBY vítězí parlament, král prchá do Skotska

1647 SKoti krále vydávají parlamentu

- byl stvořen nový parlament, do kterého se dostanou radikálové (*independenti*, *levelleri*) vs. umírnění (*presbyteri*), radikálové vyhráli ⇒

30.1:1649 král popraven

## Oliver Cromwell (1649-1658)

1649 Anglie republikou, stanul v čele republiky po smrti Karla I.

1653-58 rozebral parlament, nastolil vojenskou diktaturu ⇒ *lord protektor*

- posílení moci, oporou armáda a podnikatelé

1651 *navigační akta* = do Anglie může dovážet zboží buď anglická loď, nebo ta, ze které to zboží je ⇒ Nizozemci nemohou, protože zboží jen přeprodávají

- po jeho smrti otevřen prostor k obnovení monarchie

## Karel II. (1660-1685)

1660 stoupenci monarchie v čele s generálem Monckem obnovují monarchii, nastupuje syn Karla I. ze Stuartovců

1679 *Habeas Corpus Act* = nelze někoho věznit bez doloženého obvinění

1665-1666 mor (100 000 obětí) a požár v Londýně, díky požáru se Londýn zbavil morové epidemie

## Jakub II. (1685-1688)

- bratr Karla II., prosazuje absolutismus, sesazen parlamentem

- parlament se obrací na **Viléma III. Oranžského** (zeť Jakuba II.), dochází k dočasnému spojení Nizozemí a Anglie, vylodí se v Anglii ⇒

1688 SLAVNÁ REVOLUCE, nastupuje Vilém Oranžský, chce se odvděčit parlamentu ⇒

1689 *Bill of Rights* = jednoznačně se dělí o moc s parlamentem, nemůže rozhodovat bez jeho souhlasu

- v dolní sněmovně *torryové* (konzervativní, velkostatkáři), *whigové* (liberální, podnikatelé, buržoazie)
- zrušení cenzury, prostor pro veřejné mínění

1701 Vilém nemá následníka trůnu ⇒ *Dekret o nástupnictví*, nastoupí Hannoverská dynastie, před nimi však ještě

- **Anna Stuartovna** (1702-1714), za její vlády 1707 z personální unie vzniká jednotný stát Spojené království Velké Británie, 1713 získá Gibraltar

## Jiří I. Hannoverský

- Hannoverko dočasně spojeno s Anglií, personální unie

- z německého prostředí ⇒ problém komunikace krále a parlamentu ⇒ krále zastupuje premiér, král tedy moc nevládne, roste vliv parlamentu

-